

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460518

40. De his, quæ vi, metûsve causâ fiunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61781](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61781)

liter conveniri potest, nisi communi nomine pro se aliquam personam, seu Syndicum constituat. *l. 1. §. 1. ff. Quod cuiusq; univers. nom.*

§. VI.

5 *Effectus est I.* quod Syndicus accepto instrumento syndicatūs obtineat parem potestatem, quam Procurator. *l. item 6. §. fin. ff. Quod cuiusq; univers. nom.* imò omnia expedire possit, quæ aliàs speciale mandatum exigent: quia censetur constitutus cum libera, & ampla potestate, etsi id in instrumento non fuisset expressum. *Gail. l. 2. observ. 72. n. 11.*

Alter effectus est, quod Syndicus non teneatur cavere de rato, nisi probabiliter dubitetur de mandato. *d. l. item 6. §. fin. nec cogatur satisfacere, iudicatum solvi; cum publicâ authoritate constitutus sit, sicut Tutor, ut notat Gloss. in d. l. item 6. V. rara.*

§. VII.

6 *Affinis Syndico est Procurator, Universitatis actor, Administrator, & Oeconomus.* Differt tamen ab his: à Procuratore, quod hic causas privatorum, Syndicus verò Universitatis prosequatur; ab Actore, quod & hic quidem ab universitate, sed non nisi ad causam, vel causas præsentis tantum, Syndicus verò tam ad præsentis, quam futuras ab eadem detur; ab Administratore, quod hic præsit pecuniæ, curamque rerum, ac negotiorum extrajudicialium demandatam habeat, syndicus verò in litibus persequendis occupetur; denique ab Oeconomus, quod hic sit dispensator Ecclesiæ, cui administratio rerum Ecclesiasticarum, spiritualium & temporalium committitur; ut consequenter laicus esse nequeat, arg. *c. iudicatum. 35. dist. 89. & c. in nova. 22. causa 16. q. 7.* quod Syndico non competit, potestque laicus esse syndicus in causis etiam spiritualibus, quia non exercet munus propriè spirituale juxta *c. 1. de Procuratorib. in 6.*

§. VIII.

7 *Contraria sunt modi, quibus Officium syn-*

dici finitur. Finitur autem iisdem fermè modis, quibus officium Procuratoris. *d. l. item 6. in fine ff. Quod cuiusque univers. nom.* nisi quod morte constitutum non cesset, eò quod communitas semper permanere censetur, per *l. 7. §. 2. ff. Eod.*

Dubium connexum est, an solus Abbas syndicum cum consensu Capituli constitutum revocare possit? Affirmo cum Panorm. *l. 1. n. 6.* quia Prælatus Ecclesiasticus etiam habens syndicum solus potest agere causas sui Monasterii; cum eidem per electionem plena administratio sit tributa. *c. edocebit. 21. de Rescript.* Neque obstat, quod cum consensu Capituli fuerit constitutus, & contentus iste, si non de consuetudine, saltem de Jure, communi videatur necessarius ad constituendum syndicum. Siquidem diversa ratio est in constitutione, & revocatione syndici: nam in constitutione agitur de particulari & proximo Capituli præjudicio, cum in certis casibus syndicus ei nocere, illudque obligare possit: at verò per revocationem nullum vertitur Capituli præjudicium, eò quod Abbas syndicum habere non teneatur, ut dictum, sed possit per se omnia administrare, & in se actionem assumere.

TITULUS XL.

De his, quæ vi, metusve causâ fiunt.

SUMMARIA.

1. Metus definitio. 2. 3. Et divisio.
4. Conditiones metus gravis,
5. Et seqq. Quid metus operetur?

Vidimus de Pactis, Transactionibus, & Mandatis procuratorum, quæ sponte agimus; nunc videamus de iis, quæ vi, metusve causâ fiunt.

§. I.

Definitur Metus juxta Ulp. in l. 1. ff. Quæ

metûs causâ. Quod sit instantis, vel futuri periculi causâ mentis trepidatio. Adeo quæ metu id fieri dicitur, quod quis mali declinandi causâ facit, alioquin non facturus. Vis autem juxta Paulum in l. 2. ff. Eod. est majoris rei impetus, qui repelli non potest. Rectè: quia quamvis subinde, uti hic, unum pro altero accipiatur, vis tamen propriè intelligitur, quando externum agens necessitatem voluntati contrariam alicui invito imponit, omnemque ejus consensum excludit; ut si cui per violentiam incurrentur genua ad idolum adorandum; metu verò gesta voluntaria sunt, cum in agentis optione sit, fierine debeant, nec ne? unde dicitur: voluntas coacta, voluntas est. l. 2. §. 1. ff. *Quod metûs causâ. c. 5. & ibi Layman. h. t.*

§. II.

1 *Dividitur* metus I. in eum, qui ab intrinseco provenit, scilicet à causâ naturali, vel infortunio, ut morbo, tempestate, feris animalibus, naufragio, & similibus; & in eum, qui incutitur à causa extrinseca libera creata, scilicet ab homine. Quod dupliciter fieri potest, nempe justè, & injustè. Justè quidem ab eo, qui jus inferendi talem metum habet, ut si Judex per incarcerationem, aut alias poenas compellat nolentem implere contractum, Injustè, si injuriosè, & directè ab aliquo metus inferatur ad actionem aliquam extorquendam, ut si latro tibi mortem intenet, nisi pecuniam des, aut promittas: si privatus mortem minetur, nisi filiam suam uxorem ducas, &c.

2 II. *Dividitur* metus, præsertim qui ab extrinseco injustè incusus est, in gravem, & levem. Metus gravis, seu (ut alii loquuntur) metus justus, probabilis, aut cadens in constantem virum est timor majoris mali. l. 5. ff. *Quod metûs causâ.* Qualis est metus mortis, mutilationis, cruciatûs atrocis, servitutis, exilii, carceris diuturni, violenti stupri, gravis

infamiae, amissionis statûs honorifici; amissionis omnium bonorum, vel notabilis partis, excommunicationis injustæ, & ejusmodi. l. 3. 4. 7. 8. & 9. ff. Eod. Metus levis, vanus, injustus, seu improbabilis est, qui non in constantem, sed abjectum, vecordemque hominem cadit, qui facillè movetur, & non timenda timet. Talis est metus reverentialis per l. 22. ff. de Ritû nupt. metus infamiae levis, vel alicujus vexationis, &c. d. l. 7. pr. ff. *Quod metûs causâ.*

Porro quia sæpillimè incidit mentio de metu gravi, non erit abs re, indicare, quæ conditiones ad illum requirantur. *Prima* est, ut malum, quod timetur, sit ex se magnum & grave. l. 5. ff. *Quod metûs causâ.* *Secunda*, ut metuens non vanè & leviter credat, malum sibi imminere, sed rationabiliter existimet, illud eventurum. l. 7. §. proinde. ff. Eod. quia vani & meticulosi hominis est, timere ex levibus conjecturis, aut rationibus. *Tertia*, ut metum incutiens potens sit revera malum exequi, quod minatur, vel saltem prudenter existimetur, posse exequi: quia non est viri fortis & constantis terreri minis hominis senis, debilis, aut inermis, si ipse alioquin sit juvenis, fortis, ac armatus, &, ut dicitur in l. famosi. §. 3. ff. *Ad leg. Jul. Maj.* semper periona spectanda est, an potuerit facere. *Quarta* est, ut præterea, qui metum, aut minas incutit, solitus sit, eas exequi, non autem illas inaniter jactet, & irâ illicò sopitâ parùm aut nihil opere compleat: nam *metum non jactationibus vel conestationibus: sed atrocitate facti probari* convenit. l. 9. C. h. t. *Quinta*, ut metus incutiat vel propriæ personæ, vel alteri valde conjunctæ, puta uxori, liberis, parentibus. l. 8. §. ult. ff. *Quod metûs causâ.* *Sexta*, ut qui patitur metum, non possit facillè malis occurrere, quæ metum faciens comminatur v. g. monendo, aut superiorem consulendo, vel implorando auxilium alterius: viri siquidem constantis non est,

est, sed ignavi, ac timidi, ea timere, quæ facili negotio possunt vitari: nec dignus est excusatione, qui illa non vitat.

Planè hæc conditiones non absolute, & eodem modo in omnibus, qui metum gravem pati dicuntur, considerari debent, sed respectivè & habitâ ratione ad qualitates, & statum cujusque: utique enim non eadem magnitudo & gravitas mali, neque eadem certitudo & probabilitas, quòd tale malum immineat, & eventurum sit, requiritur ad hoc, ut metus sit gravis v. g. in foemina, vel puero, aut in senè, quæ requiritur in viro firmatæ ætatis ac roboris. *Glossa in c. cum locum V. metus. de Sponsalib. Sanchez l. 3. de Matrim. disp. 3.*

§. III.

5 *Effectus Metus* est vel nullitas actus gesti, vel actio, aut exceptio quod metus causâ. Ubi examinandum est, an, & in quantum valeant, adeoque servanda sint, quæ metu gerimus. Proinde

Dico I. Spectando jus Naturæ metu etiam gravi & injusto gesta valent: quia si essent irrita, vel id proveniret ex defectu consensûs, vel ex injuria per metum injustum illata? Non ex defectu consensûs: quia metus non tollit consensum, & voluntarium simpliciter, cum etiam coacta voluntas sit voluntas. *l. 21. ff. Quod metus causâ S. T. 1. 2. q. 6. a. 6.* Neque ratione injuriæ: quia injuria non est causa immediata actus, sed consensûs agentis, qui subsistit simul cum injuria. Ergò Excipiunt aliqui actus, qui postquam semel validi fuerunt, amplius rescindi non possunt, ut sunt Matrimonium, & Professio religiosa, illòsque metu injusto gravi initos contendunt, ipso jure naturæ esse irritos, an rectè? alibi discutietur.

6 *Dico II.* Gesta ex metu ab intrinseco, aut ab extrinseco, sed justè incusso omni jure subsistunt, nec irritari possunt. *Sanchez l. 4. de Matrim. disp. 9.* Et quidem quòd gesta ex tali metu valeant, inde constat, quòd metus non

tollat voluntarium: quòd verò irritari nequeant, ratio est: quia unica radix, ex qua metu gesta rescinduntur, est injuria per metum illata. Hinc valet votum, quòd metu naufragii aut periculosi morbi concepisti: & matrimonium, quòd post contracta sponsalia metu intentatæ excommunicationis, vel morte plectendus ex justitia, cum meretrice, ut alicubi mos est, contraxisti, arg. *c. 10. de Sponsalib.*

Dico III. Gesta ex metu levi injusto jure quoque positivo valent, nec ulla hujus metus ratio in foro externo habetur: hoc ipso enim, quòd levis sit, ab homine constane contemni debet. *l. 6. ff. Quod metus causâ. l. 13. ff. de Rejudic. l. 184. ff. de R. J.* Quamvis in foro conscientie etiam levi metu extorta restituentia sint; modò talis metus revera fuerit causa, sine qua aliàs res data non fuisset: hoc quippe natura justitiæ exigit, quæ in proposito calu immutata non fuit: nec etiam talis metus à legibus approbatur, sed tantum in foro externo nulla actio concessa est propter diminuendas lites, ut pluribus docuit *Sanchez. d. l. 4. c. 9. n. 4.*

Dico IV. Etiam gesta ex metu gravi injusto jure positivo regulariter tenent, ita tamen ut irritari possint. Probatatur satis ex *c. 2. & 4. h. t. l. ult. C. Eod. l. 1. l. 24. §. 1. ff. Quod metus causâ* in quibus adversus metum conceditur restitutio, quæ est remedium actuum summo jure validum rescindens; quòd enim validum non est, rescindi non potest; ergo omnes textus supponunt actum metu factum non esse irritum, sed irritabilem. Quando itaque actus metu gestus irritus & nullius momenti dicitur, ut *in l. penult. ff. Quod metus causâ. & in l. 1. C. de Rescind. vend.* dicitur talis non quoad substantiam, sed tantum quoad effectum, inspecto scilicet eventu restitutionis, si metum passus velit rescindere. Quòd addo: quia jura infirmando hujusmodi actus

procul dubio voluerunt favere innocenti læso; magis verò per se loquendo favent, si non simpliciter irritent, sed ad instantiam jubeant rescindi: quia is expostfacto potest gaudere de contractu metu inito. Haunold. de F. & J. tom. 3. tit. 8. c. 2. controu. 2. n. 125.

Dixi autem: regulariter ipso jure valere per metum gesta: quædam enim, si metu gravi fiant, sunt ipso jure nulla; ut sunt I. matrimonium arg. c. 2. de eo, qui duxit & c. & valde probabiliter etiam sponsalia de futuro per c. ex literis de Despons. impub. II. Professio Religiosa. c. 1. h. t. quod etiam ad votum simplex extendit Glossa in c. 2. Eod. Azor. Inst. moral. tom. 3. l. 6. c. 7. III. Aliqui excipiunt promissionem dotis per l. 21. §. si dos. ff. Quod metus causâ, interpositionem auctoritatis tutoris per l. 1. §. 1. ff. de Auctor. Tutor. prorogationem jurisdictionis per l. 2. in pr. ff. de Judiciis absolutionem ab excommunicatione, suspensione, vel interdicto per c. un. h. t. in 6. Electionem Prælatorum per c. 14. de Elect. & c. 3. §. ceterum Eod. in 6. testamentum, Procuratoris constitutionem, pronuntiationem sententiæ, alienationem rei Ecclesiasticæ, manumissionem & c. Vallenf. h. t. n. 7. De quarum tamen exceptionum veritate, ac valore cum aliis non immeritò dubitaveris.

10 Dico V. Ex metu gravi injusto datur metum passio exceptio, aut actio Prætoris; quæ vocatur, quod metus causâ. Nempe re adhuc integrâ, & si nihil datum est, sed tantum promissum, contra petentem competit exceptio, l. 1. ff. de Dol. mali, & metus except. Re verò non integrâ, & si metus causâ quid datum est, actio competit, quæ metum passus, ejusq; hæredes agere possunt, non tantum contra illos, qui metum intulerunt, sed contra quoscumque rei metu extortæ possessores, intra annum à tempore metus illati (casu quo Adversarius Judicis sententiæ non obtemperavit) in quadruplum, post annum autem in simplum.

l. 14. §. 1. & 3. ff. Quod metus causâ. §. 27. & ibi. Interpp. Inst. de Actionib.

TITULUS XLI.

De in integrum restitutione.

SUMMARIA.

1. Quid sit restitutio in integrum.
2. Et à quo concedatur?
3. Usque 8. Datur regulariter omni minori.
4. 8. Ecclesia.
5. 9. Reip.
6. 10. Et majoribus ex justa causa.
7. 11. Quando alius pro alio petere possit restitutionem?
8. 12. Usque 21. In quibus causis, vel negotiis admittatur?
9. 21. Coram quo Judice.
10. 22. Et intra quod tempus peti debeat?
11. 23. Restitutio non conceditur, nisi causâ cogitâ.
12. 24. Finis restitutionis in integrum.
13. 25. Pendente restitutione nihil innovandum.
14. 26. Et obtentâ redintegratur pristinum jus.

Post restitutionem adversus gesta per metum modò expendamus restitutionem in integrum in genere.

§. I.

Definitur Restitutio in integrum: quòd sit remedium extraordinarium, Prætorium, quò læsi in eum statum, in quo ante læsionem fuerunt, justa & probabili de causa per officium Judicis reducuntur. Colligitur ex l. 1. & seq. ff. h. t.

Dicitur remedium extraordinarium: quippe ad quod non devenitur, nisi deficiente remedio ordinario. l. 16. ff. de Minoribus. Limita: nisi hoc remedium extraordinarium sit pinguius, quàm ordinarium, arg. l. 3. §. 1. ff. Nauta, campones, stabularii & c.

§. II.

Causa efficiens Restitutionis in integrum est vel remota, vel proxima. *Remota* est editum Prætorium: ex hoc enim omnis restitutio in integrum descendit. l. 1. l. 3. & passim ff. h. t. *Proxima* est Judex restituens. Potest